

از نمایشگاه بی‌رونق، تا وضعیت بحرانی فرش دستباف

سی‌امین نمایشگاه بین‌المللی فرش دستباف ایران با حضور بیش از 450 شرکت تولیدی و صادراتی هنر-صنعت فرش دستباف کشور در روزهای 1 تا 7 شهریور 1402 از ساعت 10 صبح تا 19 عصر در محل دائمی نمایشگاه‌های بین‌المللی تهران برگزار شد.

در این نمایشگاه انواع فرش‌های دستباف مناطق مختلف ایران در اندازه‌ها و رنگ‌های مختلف، قالی و قالیچه، تابلو فرش‌های مختلف و دیگر دست‌بافته‌های هنرمندان ایرانی عرضه و در معرض دید مخاطبان قرار داده شد.

طبق اعلام برگزارکنندگان قرار بود این دوره از نمایشگاه بین‌المللی فرش دستباف ایران با محوریت توسعه صادرات و یافتن بازارهای جدید صادراتی در کشورهای مختلف جهان، به ویژه آمریکا و کشورهای اروپایی برپا شود.

همچنین افزایش صادرات در کنار فروش داخلی، معرفی ظرفیت‌های این بخش اقتصادی، برنامه‌ریزی برای حل مشکلات، موانع و نقاط ضعف موجود این صنعت، ایجاد بسترهای مناسب برای سرمایه‌گذاری‌های داخلی و خارجی، ایجاد زمینه اشتغال و کارآفرینی، آشنایی دست‌اندرکاران با محصولات، نوآوری‌ها و ظرفیت‌های موجود، ایجاد فضای رقابتی سالم میان تولیدکنندگان داخلی برای ارتقای کیفیت تولید و ایجاد ارتباط مستقیم و رو در رو میان تولیدکنندگان و مصرف‌کنندگان، مهمترین اهداف برگزاری سی‌امین نمایشگاه فرش دستباف ایران بود.

بازدید از این دوره نمایشگاه و هم‌نشینی و صحبت با تولیدکنندگان، تاجران و صادرکنندگان تبریزی حاضر در این نمایشگاه نشان داد که این محورها، زمینه‌ها و اهداف اعلام شده تقریباً به‌طور کامل هیچ موفقیتی نداشته است و بخش مهمی از گلایه‌های تبریزی‌های حاضر در نمایشگاه فارغ از گرفتاری‌ها و مشکلات این صنعت در ایران، به شکل برگزاری نمایشگاه مربوط می‌شد. این دوره نمایشگاه بین‌المللی فرش دستباف تقریباً مانند دوره گذشته در فضای نارضایتی برای غرفه‌داران تبریزی به پایان رسید. افرادی که با همه عرق و علاقه خود فرش دستباف را هویت، شناسنامه و پرچم دوم ایران می‌دانند اما امروز در حالی که تقریباً هیچ‌یک از شعارها و اهداف نمایشگاه به نتیجه نرسیده و دستاورد خاصی برای تولیدکنندگان و صادرکنندگان و تجار به بار نیاورده همچنان بار مشکلات بر دوش بازیگران اصلی صنعت فرش دستباف ایران سنگینی می‌کند. مشکلاتی که بخش مهمی از آنها به مساله تحریم و بخش دیگر به سوءمدیریت در صنعت فرش دستباف مربوط می‌شود.

این گزارش، تلاش کرده که دغدغه‌ها، اصل و مشکلات تبریزی‌ها، حاضر در نمایشگاه بین‌المللی فرش دستباف ایران و نظر آنها درباره نمایشگاه سی‌امین را جمع‌آوری کند.

نمایشگاهی که در شأن ایران نبود

احد عظیم زاده، رئیس اتحادیه فروشندگان فرش دستباف تبریز شاید یکی از مهم ترین افرادی باشد که در نمایشگاه حضور داشت. او سال ها در زمینه فرش دستباف کار انجام داده و آنگونه که خود می گوید یکی از افرادی است که همچنان در زمینه صادرات فرش دستباف فعال است.

عظیم زاده در پاسخ به این سوال که نمایشگاه سی ام چگونه بود و آیا اهداف آن به نتیجه رسید، می گوید: «نمایشگاه امسال به دلیل نبود تبلیغات مناسب و عدم دعوت برای حضور مهمانان خارجی در شان کشور نبود و تعریفی نداشت. از نظر بازدیدکننده هم نمایشگاه امسال ضعیف ترین نمایشگاه 30 سال اخیر بوده است.»

عضو هیئت نمایندگان اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تبریز، فرش را صنعت ملی کشور و شناسنامه و برند ایران می داند و تاکید می کند که این محصول همواره جایگاه خود را داشته است اما به شکل برخورد دولت با این نمایشگاه نقد جدی دارد: «نمایشگاه در زمینه برگزاری هم با مشکلات زیادی روبه رو بود. متأسفانه امکاناتی که باید در اختیار تولیدکننده و صادرکننده و فروشندگان فرش قرار می گرفت، خوب نبود. در حالی که در این دوره اجاره غرفه ها را 120 درصد افزایش داده اند و عملاً دولت تورم ایجاد می کند.»

رئیس کمیسیون فرش، صنایع دستی و گردشگری اتاق بازرگانی تبریز به شکل افتتاح نمایشگاه هم نقدهای جدی دارد: «در بخش مهمی از 30 سال گذشته، رئیس جمهور نمایشگاه را افتتاح می کرد. چند سال بعد وزیر نمایشگاه را افتتاح می کرد و الان دو سه سال است معاون وزیر، نمایشگاه را افتتاح می کند. ما برای معاون وزیر احترام قائل هستیم اما فکر می کنیم سال آینده یک کارمند وزارت صمت نمایشگاه را افتتاح کند! وضعیت امروز این صنعت محصول همین بی توجهی دولت به آن است.»

دولت به صنعت فرش دستباف هیچ بهایی نمی دهد

رئیس کمیسیون گردشگری اتاق بازرگانی ایران ادامه داد: «هم اکنون 2 میلیون و 53 هزار نفر بافنده فرش داریم که با خانواده چیزی حدود 9 میلیون نفر می شوند و 10 درصد کشور از این صنعت امرار معاش می کند. اما دولت به این صنعت هیچ بهایی نمی دهد. دولت در زمان آقای احمدی نژاد 10 درصد تشویق صادرات می داد. الان بازار کم رنگ شده و تحریم های بین المللی هم وجود دارد، پس دولت نباید تحریم داخلی هم انجام دهد.»

این تولیدکننده فرش در توضیح تحریم داخلی فرش می گوید: «تحریم داخلی یعنی افزایش قیمت نمایشگاه، پیمان ارزی، ممنوعیت ورود فرش ایرانی به ایران و ... . رفوگران ایرانی برای رفوی فرش ایرانی به ترکیه مهاجرت می کنند چون اجازه ورود فرش ایرانی به ایران داده نمی شود. این کار غلط اندر غلط است. اجازه دهید کالا به ایران بیاید، در اینجا تعمیر شود و دوباره برگردد. علت آن هم سنگ اندازی مدیرانی است که این کاره نیستند و نمی توانند مدیریت کنند.»

افت صنعت فرش دستباف به دلیل تحریم خارجی و داخلی است

این صادرکننده فرش دستباف تصریح کرد: «فرش ایران همواره در رده اول بوده، هست و خواهد بود اما متأسفانه به دلیل از دست دادن بازارهای جهانی اکنون در رده پنجم قرار گرفته ایم. یک میلیارد و 760 میلیون دلار صادرات ایران در این صنعت تبدیل به 45 میلیون دلار شده است. 1270 کارت صادرکننده تبدیل به 80 کارت شده است. بین این 80 صادرکننده هم 50 نفر آنها فعال نیستند! اگر 50 درصد این وضعیت به دلیل تحریم باشد، 50 درصد آن هم به خاطر تحریم های داخلی است. دولت به جای آنکه نمایشگاه امسال را به دلیل دو سال کرونا ارزان تر حساب کند، 120 درصد هم اجاره غرفه ها را گران کرده است. دولت برای فرش پیمان ارزی در نظر گرفته و بازار را خراب کرده است.

عظیم زاده در پایان صحبت های خود به یک نکته کلیدی اشاره می کند: «کار را باید به دست کاردان بسپارند. کار کردن ملاک نیست بلکه کار دانستن ملاک است. این صنعت را باید به کسی بسپارند که صفر تا 100 آن را بلد هستند. نباید آقا یا خانمی را بیاورند که هرچند احترام او برای ما لازم است اما این کاره نیست و چنین وضعی را برای بازار به بار آورده است.»

گوش شنوایی برای لغو پیمان ارزی وجود ندارد!

احد هریسچیان یکی از کسانی است که سال هاست در زمینه فرش دستباف در تبریز فعالیت می کند و همه اهالی این صنعت در استان آذربایجان شرقی او را می شناسند. او از 18 سالگی پا در این عرصه گذاشته در حالی که پدر بزرگ و پدرش بنیانگذاران فرش هریس بوده اند.

هریسچیان درباره وضعیت فرش دستباف در ایران معتقد است: «متأسفانه فرش دستباف منسوخ شده و از بین رفته است. علت اصلی آن هم این است که کشور ما تحریم است و مشکلات عمده ای در زمینه صادرات این محصول وجود دارد. برگشت ارز هم متأسفانه ناممکن شده و حتی صادرکننده ای هم که امکان صادرات داشته باشد، به خاطر این مشکلات عدیده دیگر کار صادرات انجام نمی دهد.»

وی با اشاره به مشکل برگشت ارز و پیمان ارزی درباره صادرات فرش دستباف ادامه داد: «چندین دهه است که ما پیشنهاد کردیم که پیمان ارزی را با وجود صادرات بسیار پایین، برداشته شود. اما آقایان هیچ کدام ترتیب اثر نمی دهند. این پیشنهاد از سوی همه اقشار درگیر در این صنعت داده شده اما گوش شنوایی وجود ندارد.»

عضو اتاق بازرگانی تبریز درباره مشکل بزرگ این صنعت تصریح کرد: «اگر کسی در خارج از ایران فرش داشته باشد و بخواهد آن را به داخل کشور مرجوع کند، به دلیل ممنوعیت تازه ای که قرار داده اند، قادر به انجام این کار نخواهد بود.»

وضعیت نمایشگاه نشان دهنده وضعیت فرش دستباف است

عضو هیات مدیره اتحادیه صادرکنندگان فرش ایران در استان آذربایجان شرقی با اشاره به وضعیت تولید فرش دستباف گفت: «وضعیت نمایشگاه نشان دهنده وضعیت فرش دستباف است. الان فرش به حد کافی وجود دارد اما مشتری خاصی برای آن نیست. متأسفانه تولید خیلی کمتر شده و مشکلات بسیار زیادی برای تولید داریم. متأسفانه وضعیت کنونی کشور در استان آذربایجان شرقی هم وجود دارد.»

هریسچیان به سی امین نمایشگاه بین المللی فرش دستباف نیز نگاهی دارد و درباره کارکردهای آن می گوید: «این نمایشگاه هیچ بهره ای از فروش یا سود برای اهالی صنف ندارد و شرکت کردن در آن بی مورد است. از طرفی دولت به صورت مداوم درباره کاهش تورم صحبت می کند اما تورم عجیبی در خود نمایشگاه وجود دارد. غرفه ها که سال گذشته متری 600 هزار تومان اجاره داده می شد، اکنون متری 1 میلیون و 200 هزار تومان داده شده است. خدمات نمایشگاه هم بسیار ضعیف و نامطلوب است و برگزارکنندگان هم به هیچ وجه نسبت به پولی که غرفه داران داده اند، خدمات نداده اند.»

او به مشکل بیمه قالیبافان هم اشاره می کند و می گوید: «ما 40 سال است که تلاش می کنیم بحث بیمه تامین اجتماعی قالیبافان را درست کنیم اما هنوز موفق نشده ایم.»

هریسچیان فرش را پرچم دوم ایران می نامد و معتقد است ایران را در دنیا با فرش می شناسند: «حرمت فرش را به خاطر حرمت ایران باید نگاه داریم و من از مدیران هم تقاضا دارم که پیشنهادهای تشکل های مربوط به فرش را بشنوند و به آن عمل کنند.»

وضع فرش دستباف ایرانی به دلیل وجود تحریم ها خوب نیست

محسن اعلا باف، فرزند استاد عباسعلی اعلا باف از نسل سوم خاندان اعلا باف است که این هنر ارزشمند را از پدر به ارث برده و همواره در کنار پدر و بعد از ایشان در زمینه طراحی و تولید فرش ادامه دهنده راه پدر خود بود. او نیز که سال های زیادی در این صنعت حضور دارد درباره مشکلات فرش دستباف می گوید: «وضع فرش دستباف ایرانی به دلیل وجود تحریم ها خوب نیست. تحریم مشکل اصلی است و بعد از آن گرانی و بالا رفتن قیمت، به صرفه نبودن دستمزدها برای بافنده، گرانی مواد اولیه مانند ابریشم، پشم و رنگ، کاهش قدرت خرید مردم و... باعث شده که فرش دستباف وضعیت خوبی نداشته باشد.»

اعلا باف عدم تبلیغات مناسب برای فرش دستباف را یکی از گرفتاری های اصلی این صنعت معرفی می کند و در مقایسه آن با وضعیت امروز فرش ماشینی در ایران می گوید: «متأسفانه تبلیغات برای فرش دستباف بسیار کم است؛ در حالی که برای فرش ماشینی نه تنها تبلیغات زیادی وجود دارد، بلکه به آن بودجه هم می دهند. به طور مثال به تولیدکنندگان فرش ماشینی وام 3 درصدی داده می شود که این مساله درباره فرش دستباف اتفاق نمی افتد.»

کارگر قالیباف با دستمزد یک روز خود نمی تواند یک کیلو گوشت بخرد

اعلا باف مشکل دیگر این صنعت را مربوط به قالیباف ها می داند و تاکید می کند: «کارگرهای قالیباف در حال حاضر با دستمزد یک روز خود نمی توانند یک کیلو گوشت بخرند. به همین دلیل دیگر جوانان دنبال بافتن فرش نیست و ترجیح می دهند کارهای دیگری انجام دهند. اکثر قشر قالی باف را افراد مسن تشکیل می دهند که در حال از بین رفتن هستند. الان در خود تبریز تولید فرش بسیار کاهش پیدا کرده است.»

این تولیدکننده فرش درباره دلایل شرکت در نمایشگاه بین المللی فرش دستباف معتقد است: «قبلاً برگزاری این نمایشگاه برای تولیدکننده های فرش دستباف خوب بود و توجهی داشت. اما الان حضور یا عدم حضور در این نمایشگاه دیگر فرقی ایجاد نمی کند. دلیل حضور در نمایشگاه بین المللی تهران معمولاً گرفتن ارتباطات با کشورهای دیگر است که این مساله هم در نمایشگاه امسال اصلاً وجود ندارد.»

اکثر فرش فروشی ها تبدیل به پارچه فروشی شده است

این تولیدکننده فرش تاکید می کند: «یک تابلو نقاشی را با تبلیغ در دنیا 3 تا 4 میلیون دلار می فروشند، اما فرش که چند سال بافتن آن طول می کشد و به معنای واقعی یک هنر کامل است، نمی توانیم بدون تبلیغات بفروشیم. شما همین الان به بازار تهران بروید اکثر فرش فروشی ها تبدیل به پارچه فروشی شده است. چون الان در فرش سود زیادی وجود ندارد و نمی توان به آینده آن امیدوار بود.»

فرش دستباف اگر صادر نشود به درد خاصی نمی خورد

یعقوب کمالی یکی از صادرکنندگان قدیمی فرش دستباف در استان آذربایجان شرقی و شهر تبریز، وضعیت این صنعت را «اسفبار» می داند و تاکید می کند: «فرش دستباف باید صادر شود و اگر این کار انجام نشود، به درد خاصی نمی خورد. بیش از 17.5 میلیون نفر در ایران از این صنعت نان می خورند اما الان این آمار به زیر 2 میلیون نفر رسیده است.»

عضو اتحادیه صادرکنندگان فرش استان آذربایجان شرقی با اشاره به مشکلاتی که در زمینه صادرات فرش در حال حاضر وجود دارد، تصریح می کند: «پشمی که از نیوزیلند یا استرالیا خریداری می شد، 6 ماه وعده برای پرداخت داشت اما الان باید در کیف ها دلار پر کنید و به صورت نقد پشم بخرید. الان من نمی توانم برای آمریکا فرش ایرانی بفروشم و به همین دلیل مجبور هستم هر سال از هانوفر جنس های تولید شده توسط هندی ها یا چینی ها را بخرم.»

ارزیابی گمرکی فرش دستباف ایران بالا است

کمالی با اشاره به بالا بودن ارزیابی گمرکی فرش ایران می گوید: «متأسفانه الان قیمت تمام شده فرش دستباف ایران گران است. ارزیاب گمرک متأسفانه تخصصی در زمینه فرش ندارد اما او قیمت ارزی فرش را تعیین می کند. ارزیاب برای قیمت گذاری باید از فرش، شناخت داشته باشد تا بتواند آن را قیمت گذاری کند. در گمرک یک فرش دستباف را مثلاً متری 500 دلار ارزیابی می کنند. اما قیمت فروش آن در بازارهای جهانی 500 دلار نیست که صادرکننده بتواند ارز آن را بازگرداند. این کار عملاً جلوی صادرات را می گیرد. صادرکننده باید آن فرش را چقدر بفروشد که بتواند ارز آن را به دولت تحویل دهد؟»

این صادرکننده فرش با تاکید بر این مساله که با دلار 50 هزار تومانی نمی توان فرش صادر کرد، درباره آثار برگزاری نمایشگاه در این صنعت می گوید: «این نمایشگاه هیچ ثمری ندارد. نمایشگاه بین المللی باید مهمان خارجی داشته باشد تا بتوانیم زمینه فروش و صادرات فرش را فراهم کنیم اما هیچ کس نیامده است. اینکه چهار خانواده بیابند و فرش بخرند، صنعت فرش، دستباف حان، نم، گد»

نمایشگاه نسبت به سال های گذشته افت بسیار زیادی داشته است

یعقوب فرشکاران یکی دیگر از تولیدکنندگان تبریزی فرش دستباف است که در 30 دوره گذشته در نمایشگاه حضور داشته است. فرشکاران با اشاره به این مساله که سی امین نمایشگاه فرش دستباف ایران نسبت به سال های گذشته افت بسیار زیادی داشته است، می گوید: «مشتری های خارجی مانند سال های گذشته در نمایشگاه حضور ندارند. تبلیغات نمایشگاه بسیار ضعیف است. به نظر می رسد کسانی که کارهای تبلیغات نمایشگاه را انجام می دهند چندان خبره نیستند و ای کاش کسی را برای این کار در نظر می گرفتند که با ماجرای فرش دستبافت آشنا باشد.»

فرش دستباف ایران در دنیا از دست رفته است

عضو هیات مدیره صادرکنندگان فرش دستباف تبریز ادامه می دهد: «کسی که مرده است را نمی توان با اکسیژن زنده کرد. فرش دستباف ما در دنیا از دست رفته است. دولت نه تنها در برگزاری نمایشگاه کم کاری کرده بلکه توجهی به مسائل اتحادیه ها و اهالی این صنف هم ندارد. سال هاست می گوییم که پیمان ارزی برداشته شود، بیمه بافندگان را به نتیجه برسانید و... اما هیچ یک انجام نشده است.»

بافندگان فرش، جزو ضعیف ترین اقشار جامعه محسوب می شوند

فرشکاران با تاکید بر این مساله که بافندگان فرش، جزو ضعیف ترین اقشار جامعه محسوب می شوند، می گوید: «فرش کالای صادراتی است اما همه کارهای آن در داخل کشور انجام می شود. متأسفانه مشکلات همان مشکلات ده پانزده سال گذشته است و اکنون فرصت سوزی شده و دیگر نمی توان کار چندان کرد. فارغ از تحریم ها و سیاست های کلان کشور درباره رابطه با کشورهای دیگر، کارهای بسیار زیادی می شد انجام داد اما متأسفانه کسی دلسوز این بخش نیست.» این تولیدکننده فرش برخی از مهم ترین مشکلات صنعت فرش دستباف را معرفی می کند: «ما در مناسبت های مهم کشورهای همسایه ایران می توانستیم هفته فرش ایرانی را برگزار کنیم و به راحتی ارز را هم جابه جا کنیم. اما این اتفاقات نمی افتد. یا اینکه چرا پُست نباید فرش ایرانی را مانند سال های قبل ارسال کند. پست الان دیگر هزینه های بیمه فرش را قبول نمی کند. از سوی دیگر صادرکنندگان اگر بخواهند فرش خود را به یک کشور دیگر بفروشند، حتما باید تعهد ارزی دهند. فرش، میوه نیست که من بتوانم آن را 6 ماهه بفروشم. من فرش دارم که 6، 8 یا 10 ساله است. من بعد از 6 ماه در حالی که جنس فروش نرفته است، باید از بازار آزاد دلار بگیرم و به دولت بدهم در حالی که فرش فروش نرفته است. اگر هم نتوانم آن را بفروشم و بخواهم آن را به کشور برگردانم اجازه بازگرداندن به کشور هم نمی دهند.»

هر روز عقب تر افتاده ایم

وی افزود: «متأسفانه الان در چین و هند فرش هایی تولید می شود که به قیمت ارزان تر و شرایط بهتر آن را در اختیار کشورهای اروپایی و آمریکایی قرار می دهند و ما هر روز عقب تر افتاده ایم. دولت باید هادشده داد، زمینه کمک کند. فرش، همت ماست ه ارزش، آن، خیل، بالات از مسائلا. اقتصاد، است.»

حال صنعت فرش خوب نیست

فرهاد شعاریان دیگر تولیدکننده و عضو اتاق بازرگانی تبریز معتقد است موضوع فرش به جایی رسیده که دردها قاطی شده است: «تجار قدیمی می گفتند که فرش صلح را دوست دارد. شما چه زمانی فرش می خرید؟ زمانی که خوشحال هستید و همه کارها را انجام داده اید و در انتها فرش هم می خرید. متاسفانه به دلایلی مانند تحریم ها و مسائل داخلی حال صنعت فرش خوب نیست و به صفر رسیده است.»

خارجی ها نمی توانند در نمایشگاه فرش بخرند

شعاریان ادامه می دهد: «یکی از مشکلات ما این است که اگر یک خارجی بخواهد در نمایشگاه فرش بخرد نمی تواند از ویزاکارت استفاده کند. یک تاجر باید روابط آزاد مالی در تجارت خود داشته باشد. اما متاسفانه ما نمی توانیم این ارتباط مالی را برقرار کنیم. بحث نقل و انتقال پول متاسفانه با مشکل روبه رو است. ما اول باید الفبای تجارت را جاری و زبرساخت آن را فراهم کنیم. متاسفانه زیرساخت هایی که قبلا وجود داشته هم امروز به دلایل داخلی و خارجی و روابط دیپلماتیک و... از بین رفته است. همه چیز دست به دست هم داده و متاسفانه ناامیدی در این صنعت به وجود آورده است.»

سلیقه و فرهنگ مردم عوض شده است

عضو اتاق بازرگانی تبریز تاکید می کند: «متاسفانه الان توجهی که به فرش ماشینی می شود به هیچ وجه این نگاه درباره فرش دستباف وجود ندارد. در اروپا هم فرهنگ مواجهه با فرش و سیستم های زندگی عوض شده است. سلیقه هم عوض شده و همه چیز علیه فرش است.»

استفاده چندانی از برگزاری نمایشگاه نمی بریم

ناصر سطوتی، تولیدکننده و فروشنده فرش یکی دیگر از تبریزی های حاضر در نمایشگاه بین المللی فرش دستباف ایران است که نقدهای زیادی به شیوه و کیفیت برگزاری نمایشگاه دارد: «نمایشگاه بین المللی فرش دستباف، بزرگ ترین اتفاق نمایشگاهی کشور در زمینه فرش است. ولی متاسفانه برنامه ریزی ها به گونه ای است که استفاده چندانی از برگزاری این نمایشگاه نمی بریم. این در حالی است که مثلا در نمایشگاهی مانند دومتکس آلمان حداقل 3 یا 4 ماه مانده به برگزاری تمام برنامه ها، اهداف، زمینه ها و تبلیغات مشخص است. متاسفانه در نمایشگاه فرش دستباف ایران تا دو، سه روز مانده به برگزاری حتی کسی از ساعات برگزاری نمایشگاه اطلاعی ندارد. تبلیغات هم تقریباً صفر است و عملاً وجود ندارد و استقبالی هم به تبع آن از نمایشگاه نشده است.»

تولیدکنندگان جوان در نمایشگاه جایگاهی ندارند

وی در ادامه انتقادات متفاوتی را مطرح می کند: «این نمایشگاه محلی برای معرفی کالاهاست. نیروهای جوانی که تازه پا به عرصه تولید گذاشته اند اصلاً در نمایشگاه جایگاهی ندارند. به عنوان مثال فردی از 20 سال پیش غرفه ای در مکانی مشخص دارد و گویا ارث پدری اوست. این در حالی است که برای قشر جوانی که پا به عرصه تولید می گذارد و ایده ها و محصولات جدیدی دارد، جایگاهی وجود ندارد.»

باید کارهای آنتیک و نفیس تولید کنیم

سطوتی معتقد است: «ما نمی توانیم آب رفته از جوی را به صورتی که چند سال قبل بود، بازگردانیم. اما این راه چاره دارد. اگر قرار است در صنعت فرش دستباف دوام بیاوریم باید به شکلی باشد که خریدار بتواند از فرش حس بگیرد. اگر آن حس را نگیرد با فرش ماشینی هیچ تفاوتی ندارد. این امر مستلزم این است که طرح ها عالی و متفاوت باشد. ما باید کارهای آنتیک و نفیس تولید کنیم و آن گاه می توانیم در دنیا رقابت کنیم. اگر ما تحریم هم باشیم اما جنس مان آنقدر جذابیت داشته باشد که مورد استقبال واقع شود، مطمئن باشید که تحریم را دور خواهند زد و از ما فرش می خرند.»

فرش تمام شده است

ابراهیم شیرفر، طراح و تولیدکننده فرش که از تبریز در نمایشگاه شرکت کرده است، درباره وضعیت فرش دستباف ایران می گوید: «ما از سال 1371 در نمایشگاه بوده ایم اما متاسفانه نمایشگاه روزبه روز ضعیف تر شده است. 25 سال پیش یکی از دوستان ما می گفت که فرش تمام شده است. اما ما مقاومت کردیم و تا امروز رسیدیم. ولی باید بگوییم فرش تمام شده است. ارزش صادرات فرش از 1 میلیارد دلار به 50 هزار دلار رسیده است و در حال تمام شدن است.»

با رسیدگی به بیمه کارگران می توان صنعت فرش دستباف را رونق داد

شیرفر تاکید می کند: «یکی از مشکلات بزرگ ما بیمه های کارگری است. با رسیدگی به بیمه کارگران تا حدودی می توان به این صنعت رونق داد تا کارگرها برای ادامه کار رغبت داشته باشند. اگر این کار انجام نشود و مسئولین هم به کم لطفی خود ادامه دهند، دیگر نمی توان کاری انجام داد.»

تولید فرش نسبت به سال گذشته 10 درصد کم شده است

شیرفر در پایان می گوید: «تولید فرش نسبت به 20 سال پیش 50 درصد و نسبت به پارسال 10 درصد کم شده است. قیمت مواد اولیه نسبت به پارسال 2 برابر شده اما قیمت فرش را اگر 2 برابر کنیم دیگر خریداری برای آن وجود ندارد. صادرات هم وضعیت مناسبی ندارد و صنعت فرش رو به اضمحلال است.»

مواد اولیه با کیفیت به دست تولیدکننده نمی رسد

علی سیفی، مدیرعامل شرکت تعاونی فرش دستباف تبریز، با اشاره کاهش میزان تولید فرش دستباف علل آن را کمبود نقدینگی، مسائل مربوط به بیمه کارگران و سختی تهیه مواد اولیه با کیفیت می داند و تاکید می کند: «مواد اولیه با کیفیت به دست تولیدکننده نمی رسد. کسانی هم که مواد اولیه خود را از خارج می آوردند به دلیل تحریم با مشکلات زیادی مواجه هستند. به همین دلیل جنس های با کیفیت کمتر در دسترس ما قرار می گیرد.»

عدم ورود نیروهای جوان به این صنعت مشکل دیگری است که سیفی به آن اشاره می کند: «از سوی دیگر نیروی جوان هم وارد این کار نمی شود، چون کم درآمد است. کارگرهای قالی بافی هم بسیار کم شده اند. الان کارگر قالی بافی 400 هزار تومان دستمزد می گیرد. چون هزینه های تولید بالاست و اگر دستمزد کارگران هم اضافه شود قیمت فرش بسیار بالا می رود. کارگری که در کاری غیر از قالیبافی می تواند 700، 800 هزار تومان دستمزد بگیرد، در کارگاه این دستمزد را نخواهد داشت.»

جمع بندی گفتگوهای بالا حکایت از حال نزار صنعت فرش دسیاف در تبریز و آذربایجان و ایران دارد. نمایشگاه بین المللی فرش دستباف به عنوان مهمترین مکان عرضه و معرفی این کالای مهم ملی، حال به مکانی بی رونق بدل شده که گویی فقط قرار است برگزار شود نه اینکه باری از دوش اهالی هنرمند این عرصه بردارد.